

RIBARSTVOSmrt fašizmu —
Sloboda narodu!LIST ZA SVE GRANE
SLATKOVODNOG RIBARSTVAZAGREB,
SIJEČANJ — VELJAČA 1949.

Jugoslavije

GOD. VI. — BROJ 1—2

**Organizacija ribolova na otvorenim vodama
NR Hrvatske**

Našim otvorenim nizinskim vodama nije dosada posećivana dovoljna pažnja, iako te vode mogu da daju dosta znatne količine ribe, a time i znatne količine hrane za snabijevanje naših industrijskih centara. U današnjoj prehrambenoj situaciji riba prestaje biti delikatesa i artikal za zadovoljavanje gurmanskih apetita, nego ona postaje prehrambeni artikal za široku potrošnju, kao vrlo dobra zamjena za meso.

Šaranski ribnjaci dali su od produkcije 1948. na domaće tržište veći dio svoje produkcije, oko 700 tona ribe, dok su otvorene nizinske vode dale svega oko 400 tona.

Ako znamo, da su mogućnosti proizvodnje na tim vodama daleko veće, pitamo se onda, koji je razlog, da je ulov tako malen, odnosno, da tako malo ribe iz otvorenih voda dolazi na tržište?

Razlog leži u slaboj organizaciji, koja je dosada postojala na tim vodama; mogli bismo zapravo ustvrditi: u pravoj anarhiji, koja je vladala na našim otvorenim vodama. Premda su na većini tih voda postojale ribarske zadruge i ribolovna društva, premda su one bile vezane ugovorima i dobivale proizvodne zadatke, nije se vodilo dovoljno računa o izvršenju tih zadataka, mogućnostima većeg ulova, a naročito se nije vodilo računa kuda odlazi veći dio ulova tih zadruga. Na taj način je velik dio toga ulova odlazio raznim kanalima i prodavan slobodno, nije nigdje evidentiran, niti je dolazio na ono tržište, gdje je najpotrebniji, t. j. u industrijske centre. Kad su tako radile ribarske zadruge, nije onda potrebno ni da se govori o ostalim ribarima, koji nisu obuhvaćeni u ribarskim organizacijama.

No najteža posljedica tog anarhičkog stanja bila je ta, što su te vode slabo, ili nikako čuvane. Ribu je lovio bespravno ko je htio, a lovilo se je u glavnom nezovoljenim sredstvima, pa čak i dinamitom i bombama. To je dovelo do toga, da je zaprijetila opasnost, da te vode budu potpuno opustošene. Jer, dok se je s jedne strane riba u tim vodama ovako nemilosrdno i upravo zločinački uništavala, dotle se je s druge strane vođilo vrlo malo računa o tome, da se te vode poribljavaju.

Da bi se takovu anarhičnom stanju stalo na kraj, t. j. da bi se naše otvorene nizinske vode zaštitile od ovakova pustošenja i da se ribolov i distribucija ulova dovedu u jedno organizovano stanje, bilo je potrebno da Ministarstvo ribarstva odnosno Glavna direkcija za slatkovodno ribarstvo posveti najveću pažnju i brigu provođenju takove organizacije, koja će zagwarantovati definitivno sređivanje stanja na tim vodama.

Temelj toj organizaciji polazi sa slijedećeg stanovišta: otvorene vode, kao i riba u njima, su općenarodna svojina. Narodna vlast je prema tome pozvana, da nad tom imovinom vrši nadzor i upravu preko svojih organa. Najpozvaniji organ upravljanja na otvorenim vodama jest Glavna direkcija za slatkovodno ribarstvo, koja će preko svojih podređenih organa-poduzeća vršiti upravu i kontrolu nad iskorišćavanjem i poribljivanjem tih voda.

Da bi se to ostvarilo, prišlo se je još u drugoj polovici 1948. godine organizaciji prvog takova poduzeća. Osnovano je poduzeće za iskorišćavanje otvorenih nizinskih voda »Šaran« u Osijeku, za područje rijeke Drave sa pritokama i dijela Dunava ukoliko se on nalazi na teritoriju NR Hrvatske. Rezultati nisu izostali: ribarske zadruge, koje su dosada rađile prilično »divlje« i na svoju ruku, povezane su sada čvrstom organizacijom, obavezane ugovorima i realnim proizvodnim zadacima. Naravno, da se je to odrazilo već u 1948. god. kako na samu ulovu, tako i na pravilnoj distribuciji. To je nadalje omogućilo vođenje tačne evidencije i statistike ulova iz tog dijela voda. Naravno, da se je i ulov povećao, te je to poduzeće imalo samo promet od 350 tona ribe u 1948. god.

Koristeći to iskustvo, osnovano je potkraj 1948. god. Državno ribolovno poduzeće »Neretva« u Opuzenu za iskorištavanje ušća rijeke Neretve, a sada se osnivaju još dva poduzeća i to u Sisku za područje jednog dijela rijeke Save i Kupe sa pritokama, te poplavnog područja Lonjskog polja — i u Slav. Brodu sa korištenje ostalog dijela Save sa pritocima. Na taj način biti će obuhvaćene sve naše vode, koje dolaze u obzir za iskorištavanje na privrednoj osnovi.

Prema tome, glavni zadaci tih poduzeća jesu:

1. Organizacija ribolova i otkupa ribe putem ribarskih zadruga, kao i putem ribolovnih brigada u vlastitoj režiji.
2. Poribljivanje voda i racionalno gospodarenje na tim vodama.
3. Zaštita voda.

Pošto su ribolovna područja ribarskim zadrugama i ribolovnim društvima već dodijeljena, potrebno je s njima sklapati ugovore i davati im realne proizvodne zadatke. Na područjima, koja ribarske zadruge nisu u stanju iskorištiti u dovoljnoj mjeri, kao i na takovima, koja nisu još dodijeljena, organizovati će se ribolov u vlastitoj režiji.

Zadaci tih poduzeća su teški i složeni. Ali uz pomoć svih mjerodavnih ustanova i organa Narodne vlasti uspjeh

je osiguran. Naročito će biti teško do donošenja Zakona o slatkovodnom ribarstvu, no kako bi ovaj imao u najskorije vrijeme biti donesen, to će se time uvelike olakšati i rad tih poduzeća.

Eto, to su naši najvažniji zadaci na otvorenim vodama u ovoj godini, i uvjereni smo, da će se na ovaj način

taj problem, iako ne potpuno, riješiti i zvesti red i organizovan rad na našim otvorenim vodama, kako bi se mogao ostvariti Petogodišnji plan, koji od naših otvorenih voda traži u 1951. godini 2.000 tona ribe, i kako bi naši trudenici dobili još više zdrave i dobre hrane.

Z. Livojević

O konzerviranju ribarskog alata sa taninskim ekstraktima

Svakom je ribaru poznato, da ribarski alat ako ga ne konzervira, za kratko vrijeme istrune, t. j. njegova čvrstoća oslabi sve više, dok ne postane neupotrebljiv za ribarske svrhe. Ovo slabljenje ribarskog alata nastaje iz mnogo razloga. U prvom redu uslijed djelovanja bakterija u vodi, djelovanja gljivica, djelovanja sunca, kemijskog razaranja, od miševa, štakora, rakova, gamarida i t. d.

Svrha konzerviranja je, da se alat što trajnije zaštiti od učinka gore nabrojanih faktora. U tu svrhu rabe se mnoga sredstva, kao što je katran od drveta, katran od kamenog ugljena, karbolineum, kombinacije gore navedenih sredstava, galica, tanin, čađa, razna ulja i t. d. Većina gornjih načina konzerviranja poznata je i u općoj je uporabi, te bi se danas pozabavili sa pitanjem konzerviranja ribarskog alata, sa taninom, odnosno točnije rečeno sa taninskim ekstraktima. Ovo činimo radi toga što je konzerviranje s katranom, karbolineumom, galicom i t. d. poznatije, a s druge strane, što se konzerviranjem s taninom iz raznih kora ili bolje taninskim ekstraktima postizava bolji i trajniji učinak.

Već su naši djedovi opazili, da odvarak borove kore vrlo dobro čuva mrežu od propadanja. Opazili su i to, da se lijepa crvenkasta boja, kojom se mreža tim postupkom obojadiše, izbljedi, a ujedno da se time gubi i svojstvo konzervirajućeg djelovanja. Zato naši ribari na moru i na kopnu, konzerviranje s borovom korom češće ponavljaju, već prema jačini upotrebe svakih 14—19 dana. Ovo je dosta mukotrpan posao, kod kojeg se na mnogim mjestima postavlja pitanje nabavke potrebne količine borove kore. Bora imade kod nas relativno malo, i ovo malo naši ribari nemilice gule, tako da se mnogi bor od toga suši. Iz tih razloga, već su pred 50 godina neki naši susjedi koji nemaju mnogo borovih šuma, prešli na konzerviranje ribarskog alata taninskim ekstraktima. No nije samo pomanjkanje borovih šuma bio razlog, što se prešlo na konzerviranje taninskim ekstraktima, nego je glavni razlog taj, što konzerviranje taninskim ekstraktima iziskuje mnogo manje vremena i posla, jednostavnije je, lakša je nabavka. Najprije počelo se sa uporabom taninskih ekstrakta iz prekomorskih zemalja, kao što su Quebracho, Mangrove i Katechu, a kasnije se pristupilo i upotrebi ekstrakta iz hrastove kore, hrastove šiške, smrekove kore, te ekstrakta iz kestenova drveta i dr. Mreže konzervirane ovim ekstraktima poprimaju boju, od hrastova ekstrakta žućkastu, od šiške maslinasto-žutu boju, od smrekove kore zelenkasto-žutu, od borove crvenkastu, od kestena crvenkasto-smeđu boju. Međutim ni konzerviranje ovim ekstraktima nije kod uporabe trajnije od običnog konzerviranja sa odvarakom od borove kore, zato što je tanin koji se nalazi u ekstraktima, isto tako i tanin iz borove kore ostao u vodi topljiv te se upotrebom mreže ispire. Zato se već davno, pokušalo na razne načine sačuvati tanin u mreži i time postići to, da

bi se mreža jednim postupkom učinila jednom za uvijek otpornom protiv djelovanja, vode, zraka, sunca i t. d. Da se to postigne imade mnogo patentiranih postupaka, mnogo reklamiranih, ali se najboljim pokazao postupak sa kaliumbikromatom i kuprooksid-amonijakom (jedan dio modre galice 3 dijela amonijaka). Kako se kod nas kaliumbikromat ne proizvada, a galice i amonijak se proizvadjaju i lahko se mogu nabaviti, opisati ćemo dolje detaljno samo postupak konzerviranja kuprooksidamonijakom. Djelovanjem kaliumbikromata ili kuprooksidamonijaka na mrežu odnosno alat konzerviran korom ili ekstraktom obori se tanin na mrežnom vlaknu u obliku taninskog laka, koji više nije topiv u vodi, a zadržao je svojstvo tanina, da sprječava truljenje i da čini materijal otpornim protiv djelovanja vode, sunca i vremena. A ne samo to, nego je čak baktericidno djelovanje tanina još i pojačano obaranjem sa galicom (kuprooksidamonijakom) ili kaliumbikromatom, jer je i jedna i druga sol težak otrov za sve bakterije, kao i za druge životinje, tako da ni miševi, gamaridi i drugi štetočine ne nagrizaju u većoj mjeri tako konzervirane mreže. Takovim postupkom obrađene mreže tamnije su boje, kruće su od nekonzerviranih, što treba uzeti u obzir kod mreža, kod kojih je mehkoća materijala glavni uvjet lovnosti.

Nešto možemo mrežu omekšati time, da joj dodamo manju količinu karbolineuma. Kako međutim kod velikog dijela mreža, vlakna, alova, laptaša, vrška-bubnjeva, mehkoća nije bezuvjetno potrebno svojstvo, a ovaj način konzerviranja daje mreži trajnu otpornost protiv truljenja i djelovanja sunca i vremena i to u sigurnijoj i jačoj mjeri nego sa ostalim sredstvima, koje su u upotrebi, možemo svakome preporučiti slijedeći

POSTUPAK ZA KONZERVIRANJE RIBARSKOG ALATA TANINSKIM EKSTRAKTIM

Prije konzerviranja, treba mrežu ili drugi ribarski alat očistiti od masnoća i to tako, da je operemo lugom ili 2% sodom. Ako na mreži nema vidljivih masnih mrlja; dovoljno je, da se mreža prije konzerviranja preko noći namoči u čistoj vodi, te će suvišna mast isplivati na površinu. Oprana mreža ili drugi alat složi se u drvenu ili betonsku kacu. U jednom kotlu grijemo vodu, količina potrebne vode najbolje se određuje tako, da se na 20 kg suhe mreže ili drugog alata stavi 100 litara vode i 2—4 kg taninskog ekstrakta, prema tome uzme se na 1 kg mreže 5 litara vode i 10—20 dkg ekstrakta. Odvagnutu količinu ekstrakta stavimo u platnenu vrećicu ili zamotamo u krpu, te stavimo u kotao, da se ekstrakt otopi, tako da vrećica ne leži na dnu, jer bi se onda ekstrakt pripalio i time mu se umanjila vrijednost. Kada se ekstrakt rastopi i voda u kotlu zakipi prelije se kipuće preko u kaci složene mreže i alata, te ostavi 24 sata da se hladi. Nakon 24 sata izvadi se mreža, te se stavi na sušenje. Preostala taninska oto-